

Gjöres karakteriserer Owen som den betydeligste af de sociale Reformatorer i 1. Halvdel af det 19. Aarh., men med Hensyn til den Forestilling man har om Owen som »Kooperationens Fader«, viser Forf., at denne af Holyoake, Beatrice Webb og Catherine Webb skabte Betegnelse ikke er berettiget, idet der ikke er et eneste Træk i den kooperative Bevægelse, der organisationsmæssigt eller principielt kan føres tilbage til Robert Owen. De af Owen oprettede Forretninger i New Lanark var almindelige Boder, ejet af Spinderiet, og ikke kooperative Foretagender; for Oprettelse af Detailfordelingssteder havde Owen aldrig Interesse, og hans Agitation paa de kooperative Kongresser for sine utopiske Samfundsideer har ingen Frugter.

Den af Gjores kritiserede engelske Opfattelse af Owens Betydning gaar igen hos Fastlandets Forfattere, f. Eks. har K. Diehl denne Opfattelse i »Socialismus, Kommunismus und Anarchismus«, og Gide, om end i en noget forsigtigere Form, i »Histoire des Doctrines économiques«.

Gjöres væsentligste Argument er, at de første egentlige Konsumentforeninger opstod omkring 1760. Samtidig med Industrialismens begyndende Gennembrud vaagnede Arbejderbefolkningens Konsumentinteresse, og det er denne Interesse, der har skabt Bevægelsen og bærer den den Dag i Dag.

De første Konsumentforeninger udviklede sig af »friendly societies«. Dette er ogsaa Tilfældet med den først kendte mere varige Forening »Fenwick Weavers Society« ved Kilmarnock i Skotland, der begyndte i 1769.

Disse Foreninger behandler Forf. nærmere i et Kapitel, ligesom Dr. William King i sidste Afsnit placeres som Produktionsforeningstilhænger.

De fleste vil sikkert være enig med Gjores i at fremhæve, at Kooperationen er vokset ud af Forholdene og ikke skabt af Owen. Færre maaske i Forf.s Udgangspunkt at definere Kooperationen ud fra dens Udvikling til i Dag; men enhver Læser vil vente en Fortsættelse, hvor der gøres Rede for Rockdale-vævernes Indsats — heraf var jo 6 Owenister. Her vil Forf. næppe kunne fragaa, at irrationelle Motiver (de Owenske Ideer) var Ophavet til den Forening, hvis rationelle Metoder (Rockdaleprogrammet) blev bærende langt frem.

Bogen fremtræder i K. F.'s sædvanlige gode Udstyr med en Række Illustrationer.

Niels Banke.

Hans Bjarne: BOGHOLDERI I TEORI OG PRAKSIS. Tredie Udgave. G. E. C. Gads Forlag. København 1932 (227 Sider).

I den foreliggende Udgave er foretaget saadanne Forandringer, som er fremkaldt af den nyere Lovgivning, navnlig Aktieselskabsloven af 15. April 1930, foruden at der er indføjet nogle flere Eksempler til praktiske Øvelser.

Bogen har nu staaet sin Prøve igennem mange Aar, og der findes saavidt mig bekendt stadig intet andet Systemværk paa Dansk, der som Forfatterens indeholder en fuldstændig Gennemgang af de forskellige Metoders Bogføringsmekanisme. Bogen er som Følge deraf blevet et udmærket og uundværligt Hjælpemiddel i Bogholderiundervisningen og for Mennesker, der til daglig arbejder med Regnskaber.

Der er et Par Ting, man kunde ønske, Forfatteren vilde medtage i en kommende fjerde Udgave. Anmelderen af Bogens første Udgave i nærværende Tidsskrift (1922, S. 77 ff.) gør bl. a. allerede opmærksom paa, at der savnes en Literaturfortegnelse, der for mange Læsere vilde være af stor Værdi ved videregaaende Studier paa specielle Omraader. Men mest af alt

Gjöres karakteriserer Owen som den betydeligste af de sociale Reformatorer i 1. Halvdel af det 19. Aarh., men med Hensyn til den Forestilling man har om Owen som »Kooperationens Fader«, viser Forf., at denne af Holyoake, Beatrice Webb og Catherine Webb skabte Betegnelse ikke er berettiget, idet der ikke er et eneste Træk i den kooperative Bevægelse, der organisationsmæssigt eller principielt kan føres tilbage til Robert Owen. De af Owen oprettede Forretninger i New Lanark var almindelige Boder, ejet af Spinderiet, og ikke kooperative Foretagender; for Oprettelse af Detailfordelingssteder havde Owen aldrig Interesse, og hans Agitation paa de kooperative Kongresser for sine utopiske Samfundsideer har ingen Frugter.

Den af Gjores kritiserede engelske Opfattelse af Owens Betydning gaar igen hos Fastlandets Forfattere, f. Eks. har K. Diehl denne Opfattelse i »Socialismus, Kommunismus und Anarchismus«, og Gide, om end i en noget forsigtigere Form, i »Histoire des Doctrines économiques«.

Gjöres væsentligste Argument er, at de første egentlige Konsumentforeninger opstod omkring 1760. Samtidig med Industrialismens begyndende Gennembrud vaagnede Arbejderbefolkningens Konsumentinteresse, og det er denne Interesse, der har skabt Bevægelsen og bærer den den Dag i Dag.

De første Konsumentforeninger udviklede sig af »friendly societies«. Dette er ogsaa Tilfældet med den først kendte mere varige Forening »Fenwick Weavers Society« ved Kilmarnock i Skotland, der begyndte i 1769.

Disse Foreninger behandler Forf. nærmere i et Kapitel, ligesom Dr. William King i sidste Afsnit placeres som Produktionsforeningstilhænger.

De fleste vil sikkert være enig med Gjores i at fremhæve, at Kooperationen er vokset ud af Forholdene og ikke skabt af Owen. Færre maaske i Forf.s Udgangspunkt at definere Kooperationen ud fra dens Udvikling til i Dag; men enhver Læser vil vente en Fortsættelse, hvor der gøres Rede for Rockdale-vævernes Indsats — heraf var jo 6 Owenister. Her vil Forf. næppe kunne fragaa, at irrationelle Motiver (de Owenske Ideer) var Ophavet til den Forening, hvis rationelle Metoder (Rockdaleprogrammet) blev bærende langt frem.

Bogen fremtræder i K. F.'s sædvanlige gode Udstyr med en Række Illustrationer.

Niels Banke.

Hans Bjarne: BOGHOLDERI I TEORI OG PRAKSIS. Tredie Udgave. G. E. C. Gads Forlag. København 1932 (227 Sider).

I den foreliggende Udgave er foretaget saadanne Forandringer, som er fremkaldt af den nyere Lovgivning, navnlig Aktieselskabsloven af 15. April 1930, foruden at der er indføjet nogle flere Eksempler til praktiske Øvelser.

Bogen har nu staaet sin Prøve igennem mange Aar, og der findes saavidt mig bekendt stadig intet andet Systemværk paa Dansk, der som Forfatterens indeholder en fuldstændig Gennemgang af de forskellige Metoders Bogføringsmekanisme. Bogen er som Følge deraf blevet et udmærket og uundværligt Hjælpemiddel i Bogholderiundervisningen og for Mennesker, der til daglig arbejder med Regnskaber.

Der er et Par Ting, man kunde ønske, Forfatteren vilde medtage i en kommende fjerde Udgave. Anmelderen af Bogens første Udgave i nærværende Tidsskrift (1922, S. 77 ff.) gør bl. a. allerede opmærksom paa, at der savnes en Literaturfortegnelse, der for mange Læsere vilde være af stor Værdi ved videregaaende Studier paa specielle Omraader. Men mest af alt

savner man dog efter de sidste ca. 10 Aars Udvikling en Beskrivelse af moderne maskinelle Bogføringssystemer og deres Hjælpemidler. Det har saaledes en meget stor baade teoretisk og praktisk Interesse, at der findes Systemer, hvor man ikke først posterer i Kassebog eller Journal og derfra overfører til Hovedbog, men hvor Beløbene posteres direkte paa vedkommende Konto, idet man samtidig foretager Kassebogs- og Journalposteringer ved Gennemskrivning. Det er iøjnefaldende, hvilke Konsekventser saadanne Systemer kan have i Retning af Arbejdsbesparelse og større Sikkerhed i talmæssig Henseende.

Om enkelte af Forfatterens Paastande vil der kunne diskuteres. Naar Forfatteren saaledes f. Eks. i Kapitlet »Egen og fremmed Kapital og Forholdet mellem disse« (S. 165) siger, at »Passivside[n] udviser den Kapital, indskudt dels af Driftsherren og dels af fremmede«, saa er denne Definition ikke helt rigtig og i nogen Modstrid til den f. Eks. i tyske Lærebøger gængse, ogsaa nationaløkonomisk set rigtige, Definition, at Aktivside[n] viser den i Foretagendet arbejdende Kapital fordelt efter sine reale Bestanddele, og at Passivside[n] viser Ejendomsretsforholdet til denne Kapital. At det i Virkeligheden er saaledes, fremgaar bl. a. tydeligt af Statusopgørelser fra insolvente Foretagender, thi naar Passiverne overstiger Aktiverne kan man naturligvis godt sige, at Værdien af de i Virksomheden arbejdende Kapitalbestanddele er mindre end den i Tidens Løb investerede Fremmedkapital, men da denne nu engang er forringet (foruden Tabet af Egenkapitalen), vil Passivside[n] i hvert Fald ikke mere udvise den Kapital, Foretagendet arbejder med, hvilken man derimod altid vil kunne udlede af Aktivside[n] under evtl. Hensyntagen til enkelte Konti paa Passivside[n] (f. Eks. Afskrivninger).

Forfatteren kommer i det hele taget ind paa at omtale og definere grundlæggende Begreber og Forhold, hvilket paa den ene Side vækker Økonomens kritiske Sans og paa den anden Side bidrager til en lettere Forstaaelse af Kunsten ved en klar og sand Regnskabsførelse.

Charles Rudolf Friis.